

בס"ד ערב חנוכה תשס"ז

נשים בהדלקת נר חנוכה

1. מסכת שבת דף כג(א)
והשתא דאמרינן הדלקה עושה מצוה הדליקה חרש שוטה וקטן לא עשה ולא כלום אשה ודאי מדליקה דא"ר יהושע בן לוי נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס:
היו באותו הנס. שגזרו יוונים על כל בחולות הנקראות להיזעל לטפסר תחלה ועל יד אשה נעשה הנס:
2. מסכת מגילה דף ד(א)
ואריב"ל נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס.
שאף הן היו באותו הנס. שאף על הנשים גזר המן להסמיד להרוג ולחזק מנער ועד זקן טף ונשים וגו':
3. פסחים דף קח,א
ואמר ר' יהושע בן לוי נשים חייבות בארבעה כוסות הללו שאף הן היו באותו הנס
שאף הן היו באותו הנס. כדלמרינן (סוטה דף יא:): צסכר נסים לדקניות שצאותו הדור נגאלו וכן גבי מקרא מגילה נמי למרינן הכי למסוס דע"י אסתר נגאלו וכן גבי נר חנוכה צמסכת שבת (ד' כג.):
4. מאירי שבת דף כג(א)
אע"פ שאמרו בחרש שוטה וקטן שהדליקו שאינו כלום אשה ודאי מדלקת אע"פ שמצות עשה שהזמן גרמא היא נשים חייבות בה שאף הן היו באותו הנס ומעתה מדלקת אף להוציא את האחרים כדין כל המחוייב בדבר וקצת מפרשים כתבו דוקא לעצמה ואין זה כלום ויש מתירין בקטן אם הגיע לחינוך הואיל ומצותה מדברי סופרים וכן חתמוה חכמי פורוינצא בחבוריהם ואין הדברים נראים:

5. שולחן ערוך תרע"ה סעיף ג

אשה מדלקת נר חנוכה, שאף היא חייבת בה; אבל אם הדליקה חרש שוטה וקטן, לא עשה כלום, ואע"פ שהניחה גדול; ויש מי שאומר בקטן שהגיע לחינוך, מותר. הגה: ולדין דכל אחד מבני הבית מדליק בפ"ע, קטן שהגיע לחינוך צריך להדליק ג"כ.

6. משנה ברורה

ס"ק ט

אשה מדלקת-פי' בעד כל בני ביתה. ואפילו איש יכול לעשות אותה שליח להוציאו אם עומדין בשעה שמדלקת ושומעין הברכה ובדיעבד אם לא ענו אמן על הברכה ג"כ יצאו וכן איש מברך לאשה ויוצאת ידי חובתה אם עומדת שם ושומעת הברכה לא בע"א ועיין בתשובת עולת שמואל סימן ק"ה דלדין שמדליקין כ"א בפ"ע מ"מ אשה אינה צריכה להדליק דהויין רק טפילות לאנשים ואם רוצים להדליק מברכות דהוי כשאר מ"ע שהזמן גרמא דיכולות לברך וכשאינן האיש בבית תדליק האשה דהוי בת חיובא ובברכה ולא ידליק קטן וכדלקמיה. כתב רש"ל בתשובה סימן ע"ז סומא אם הוא בבית שאחרים דולקין ויכול להשתתף בפריטי עמהם ויברכו עליו זה עדיף וכן אם יש לו אשה אשתו מדלקת עליו ואם הוא בבית מיוחד ואין לו אשה ידליק בעצמו ע"י סיוע של אחר ועיין בשע"ת דלא יברך וכ"ש שאיננו יכול להוציא אחרים:

ס"ק י

שאף היא חייבת בה-שהנס היה גם להן שהגזירה היתה על כל בתולה הנישאת שתבעל להגמון תחלה וגם התשועה נעשה ע"י אשה שבת יוחנן כ"ג חתכה ראשו של ראש הצוררים:

7. ביאור הלכה

ד"ה אשה מדלקת

אשה מדלקת וכו'. עיין מ"ב דיכולה להוציא אפילו בעלה אבל ידוע מה שארז"ל בברכות דף כ' בן מברך לאביו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מארה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו. ומה שאמר דקא מדליקי עלי בגו ביתאי מפני שלא היה אז בביתו ועיקר החיוב מונח על הבית:

8. קצוש"ע סימן קלט סעיף טז

סעיף טז

נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס (ע"ל סעיף ג'). ויכולה אשה להדליק בעד כל בני ביתה. וקטן שהגיע לחינוך ג"כ חייב. סומא אם יכול להשתתף עם אחד בפרוטה, מוטב, ואם יש לו אשה, היא מדלקת בשבילו, ואם אין לו אשה ויש לו דירה מיוחדת שאין לו במי להשתתף, מדליק ע"י סיוע אחר.